

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 3 • SAYI: 1

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKGE- SEDAT ULUPINARLI-ANUŞ GÖKÇE

24 HAZİRAN 2023 CUMARTESİ

DURMUŞ ALİ ÇALIK

YAYIN KURULU

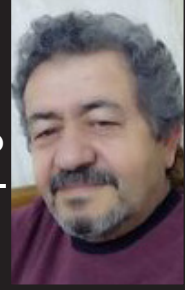
- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ
- ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

- ATATÜRK KONYA'DAN NEDEN ÇİFTÇİ MİLLETVEKİLİ İSTEDİ? MUSTAFA YAVUZ ÇOLAK
- GÖNLÜMLE BERABER MUSTAFA ŞAHİN ÇUMRALI
- DURMUŞ ALİ ÇALIK SEDAT ULUPINARLI
- KEDİM VE KUŞLAR ANUŞ GÖKCE
- GÜZİDEM
- OSMAN BALTACI
- ÇUMRA DA BİR KURBAN BAYRAMI GÜNÜ ELİFE YILMAZ MISRAL
- ORGANİK/EKOLOJİK/ KORUYUCU TARIMA GİRİŞ SERVET ŞAHİN
- GEÇMİŞ ZAMAN OLDU Kİ FATMA GÜLER TOSUN
- EDİTÖRDEN SADIK GÖKCE
- BU DÜNYA BİR DEĞİRMENDİR TAYYIP SAĞ

ATATÜRK KONYA'DAN NEDEN ÇİFTÇİ MİLLETVEKİLİ İSTEDİ?

M. YAVUZ ÇOLAK

M e m -
l e k e -
t i m i n

eli kalem tutan insanları yazmaya üretmeye devam ediyor. Çumra Kültür Sanat üçüncü yaşına basmanın onurunu yaşarken, bu grubun bir parçası olmak büyük bir mutluluk kaynağıdır benim için. Üçüncü yaş günümüze özel, bu toprakların şanına uygun bir konu seçip yazmak istiyordum. Çumra verimli toprakları olan, ülkenin planlı ilk sulama şebekesini kullanan bir tarım kentidir. Özlenen marka değerine ulaşmak için Çumra'nın daha atacağı adımlar olmalı diye düşünüyorum. O adımları atacak, tarım sanayi entegrasyonunu ileri seviyeye taşıyacak girişimciler, milleti peşine düşürecek donanımlı önderler çıkmalı aramızdan.

Bizim memleketimizi tarihin ilkleri arasına sokan ilginç özellikleri vardır. Bereket pınarı bu topraklarda bir üs kurmalı, sürdürülebilirlik çok ama çok önemli. Hedefler uzun soluklu, planlama akılcı olmalı ki; Çumra hem tarım ve hayvancılık hem de bir endüstriyel kalkınma merkezi olsun. Mevcut yapısı, üretim potansiyeliyle milli ekonomiye katkısı yüksek bir konumda olan memleketimiz lider marka olmalı demeye çalışırken çok mu hayal kuruyorum değerli dostlar? Geçmişte neler olmuş, kimler gelip geçmiş bu topraklardan, hafızayı yoklayıp maziye de bakmalıyız ki yol haritasını doğru çizebilelim...

Dünyanın gidişatı, düşüncemi destekleyen bir yöne doğru gidiyor, sancılı bir sürecin içinde ilerliyoruz. Aç kalma korkusu, tarihin her döneminde tüm dünya insanını tehdit eden bir sorundur. Artan nüfus ve azalan tarım alanı ile birlikte iklim krizlerinin yarattığı olumsuzluklar bu endişeyi daha da derinleştirmektedir. Bundan tam on yıl önce bir panelde konuşan, çölleşme ile mücadele alanında uzman bir yetkili birleşmiş milletler raporlarından bir ibare okumuştum, mih gibi zihnime çakılan bu bilgiyi şimdi tam yeri geldiği için paylaşıyorum. "2050 yılına kadar dünya nüfusunun 9,1 milyara ulaşacağını hesaplırsak, buna bağlı olarak da gıda ihtiyacı yüzde 70 oranında artacak, dolayısıyla bu açığı kapatmak için ya yeni tarım alanları açmamız ya da mevcut alanlarda yoğun tarım yaparak verimi artırmamız ve açığı kapatmamız lazım" demişti.

Tüm işaretlerin bir okla bizi gösterdiği, topraklarımızın değerini bundan daha iyi anlatacak bir söz olabilir mi? Burada yeri geldi sormak istiyorum, verimli toprakları ve suyu varsa bir memleket ya da ülke her zaman hedefdir! Kime hedef peki dersiniz; parası, gücü, silahı, teknolojisi ile em-

peryalist emelleri olan herkesin hedefindedir. Zayıf düşersen, muhtaç olursan, uyursan bunların biri ya da hepsine yem olursun! Çok mu ileri gidiyorum bilmem ama elimizdeki en güçlü stratejik silah bugün değilse yarın gıda olacaktır. O da toprak ve sudan üretilebilir ancak...

Şimdi yeniden başa dönersek, memleketimizi nasıl marka yapabiliriz cevabını aramaya ne dersiniz değerli dostlar?

Yanı başımızda on bin yaşına basmış bir toprak medeniyeti Çatalhöyük var. İlk tarımın burada yapıldığını, hayvanlar üzerinde evcilleştirme çalışmalarının ilk adımlarının burada atıldığını bilim insanları ortaya koyuyor.

Yine 100 kilometre kadar doğumuzda, Ereğli yakınlarında İvriz kaya anıtı var. 2500 yıllık olduğu, dünyanın bilinen ilk tarım anıtı olduğu, Hitit döneminde Tuwana medeniyetine ait bir kaya kabartması. Bereket Tanrısı, elinde buğday başağı ve üzüm salkımı tutan Tarhundas ile ondan bereket ve bolluk dileğinde bulunan Kral Warpalavas'ın mesajını iletiyor çağlara. İçinde yaşadığımız havzanın önemini ve değerini ortaya koyan miltattan önce taşa kazınmış bir düşünceyi yansıtır.

Anadolu'da Osmanlı devrinin ilk planlı sulama sisteminin bizim topraklarımızda ve yine Cumhuriyet döneminde ilk taban suyunun topraklarımızda çıkarılıp kullanılmış olması tesadüf değildir. Bunların bir kısmını yazmaya gayret ettim ve çok kıymetli araştırma konuları olarak meraklılarını bekliyor. Şimdi bu konulara birini daha ekleyerek ilginize sunmak istiyorum.

Cumhuriyetimizin kurucusu büyük önder Mustafa Kemal Atatürk sadece eşsiz bir asker, emsalsiz bir kumandan değildir. Cephede savaşın kazanılması yetmez, tam bağımsız bir ülke olmak için siyasi, askeri, iktisadi ve kültürel olarak bir başka ülkeye bağımlı olmamak gerektiğine inanan ve bu uğurda çalışan bir liderdi. Tarıma, hayvancılığa, teknolojiye, üretim ekonomisine inanan ve halkın önüne düşüp adım adım ülkeyi donatan adamdır. İlk iktisat kongresini toplayan, topraksız köylüyü toprakla buluşturmak için hayali olan 'Toprak Reformu' yasala-

rını çıkarmaya çalışan da odur...

"Kılıç ve saban; bu iki fatihten birincisi daima ikincisine mağlup olmuştur" diyerek toprağın ve üretimin değerini biçen bir kanaat önderidir. İçinde yıllarının geçtiği tarım bakanlığı teşkilatlarının tümünde; ya giriş kapısının üstünde yahut kurum amirlerinin makamında " Milli ekonominin temeli ziraattır" yazısı Gazi Paşanın sözüdür. Milletini o kadar iyi tanıyor seviyordu ki, en iyi bildikleri işin tarım ve hayvancılık olduğunu, buna göre bir kalkınma modeli üzerinde çalışmalar yapmak suretiyle hamleler başlatmıştır. Kurduğu Cumhuriyetin muasır medeniyet seviyesine ulaşması için ilimin bilimin yolundan ayrılmadan hedefe ulaşacağına inanırdı. Yanmış, yıkılmış bir ülkede yarısından çoğu çocuk ve kadın, erkeklerin çoğu harp malulü 13 milyonluk nüfusuyla, üstelik Osmanlı'nın borçlarını da ödeme yükümlülüğünü üstüne almış bir millet nasıl ayakta duracaktır? İşte o çetin yılların tam ortasında bir de dünya iktisadi buhranı ile iyice sarsılan özellikle kırsalda yaşama savaşı veren köylü ve çiftçilerin sorunları Atatürk'e iletildikçe Ankara'da duramaz ve 1930 yılında, üç ay süren çok uzun bir yurt gezisine çıkar. Bakanlar, uzmanlar ve hükümet temsilcilerinden oluşan kalabalık bir heyetle tüm sorunlar tespit edilerek rapor haline getirilir. En son durak Konya olmuş ve en uzun süre Konya'da 13 gün kalarak bu raporları inceleyip alınacak tedbirler üzerinde geleceğin planlarını yeniden yapmıştır. En çok şikâyetlerin kendisine bizzat çiftçilerin ilettiği, onların dertlerine derman aradığını yazan kaynaklardan okuduğum ve ilgimi çeken bir konuyu dile getirmek için seçmiştim bu konuyu. Atatürk çiftçilerin birçok sorunlarına çareler üretmeye çalışırken, yeni yapılacak seçimlerde mecliste gerçek bir çiftçinin milletvekili adayı gösterilmesini ve bunun da Konya'dan seçilmesi için talimat verdiğini öğrendiğimde heyecanlı duygular yaşamıştım. Kurtuluş savaşının çok önemli komutanlarından, Konya ile hep adı bir anılan süvari birliklerinin komutanı Fahrettin Altay Paşayı bu konuda görevlendiren Gazi Paşa IV. Dönem Milletvekilleri arasında Konyalı

bir mebusun olması için kolordu komutanına telgrafla kararını bildirir. Seçilecek vekilde aranacak şartları da bildirir.

Aday mebus seçildikten sonra da çiftçi kalacak, hayatını terk etmeyecek ve mesleğine daima sadık kalacaktır. Mebusluğunda, tatil zamanı köyüne dönecek ve mesleğini sürdürmeye devam edecektir.

Milliyetperver olacak, uluslararası her akıma aleyhtar bulunacak, gerek meclisteki hal, tavır söz ve faaliyetinde ve gerek meslektaşları ile temaslarda da ima bu konulara dikkat edecek.

Meclisteki hayatında hal, vaziyet ve kıyafeti esas memleketindeki gibi olacak, meclis toplantılarına ve her yere kasketli, poturu ile gelecek, gündelik hayat ve yaşama tarzını değiştirmeyecek, yalnız tören günlerinde herkes gibi frak, jaket ve redingot giyecek.

Yeni harflerle az çok okuryazar olacak, bu hususta eksikliği varsa meclisteki hizmeti esnasında çalışmasını tamamlayacak.

Konuşurken zeki ve akılselim sahibi olacak, çok yaşlı ve mütegalibe olmamalı...

Ana hatlarıyla aranan bu şartların yanında aday gösterilecek çiftçinin geçmişte milli mücadelede bir lekesinin olmaması, dikkat çeken bir sevimsizliğinin bulunmaması ve milli mücadelede hizmet etmiş olması gibi özellikleri aranmış. Partiye kaydı yoksa yapılarak başvurusunun alınması istenmiş...

Okuduğum kaynaklarda bu bilgilere ilave olarak, Kurukafa Mehmet Efendinin sulama projelerini araştırdığım dönemde bilgisine başvurduğum Osman Eken'in anlattıklarını da buraya ilave ederek devam edelim. Söz konusu çiftçi milletvekili adayı gösterilen ve 24 Nisan 1931 seçimlerinde Konya'dan mebus seçilen kişi Mustafa Lütfi Eken olup Osman Eken'in amcasıdır. Konya'nın Hayıroğlu köyünden çıkan; IV. ve V.Dönemde Konya'yı mecliste iki dönem başarıyla temsil eden, çiftçi bir vatan evladının Ankara'da bu şerefli görevi yerine getirmesi hepimizi onurlandıran bir başarı öyküsüdür. Rahmetli Atatürk'ün Konya'yı tarımın başkenti ilan eden bu kararı, anlamı çok

derin bir öngörüdür. Mecliste her mesleğin acısını çeke çeke öğrenmiş gerçek kişiler tarafından temsil edilmesi fikri çok değerli. Milletinin her ferdinin kıymetli ve eşit şartlarda olduğunu bundan daha güzel nasıl anlata bilir bir insan acaba...

Mustafa Lütfi Eken'in köylü çiftçi milletvekili seçilmesinin hikâyesi oldukça ilgi çekicidir. Fahrettin Altay Paşa telgraf aldıktan sonra dar zamanda aranan şartlara uygun bir adayı nasıl belirleyeceğini düşünür. Vali İzzet Bey ile de durum değerlendirmesi yaparak o dönem Macaristan'a bir gezi heyeti gönderilmesi için seçilecek kişilerin belirlenmesi işini kolaylaştıran bir şans faktörü olmuş. Atatürk'ün Konya'dan çiftçi vekil adayı istediği duyulursa başının ağrıyacağını, hatırlı kişilerin devreye girip bir sürü adayın kapısına dayanacağını bildiği için araştırmalarını gizli tuttuğu anlaşılıyor. Yapılan araştırma ve soruşturmalar sonunda tüm yolların Hayıroğlu köyünden Nurullahzade Hasan oğlu Mustafa Lütfi Eken'e çıktığını anlıyoruz. Yazılı kaynaklar, hem Vali İzzet Beyin hiç tereddüt etmeden hem de o dönemde Konya Osmanlı Bankası Müdürü Rum asıllı Sarıdaki Efendi'nin Hasan Ağanın oğlu Mustafa Lütfi'yi işaret ettiklerini yazıyor. Köye yerinde inceleme yapmak ve aday yapılacak iki kişiden birini seçmek üzere yola çıkan Fahrettin Altay Paşa ilk adayı yerinde bulamayıp Hayıroğlu köyüne geçiyor. O sırada arazide olan Mustafa Lütfi hakkında köylüden ve yakınlarından bilgi topladıktan sonra araziden dönen 30 yaşındaki aday adayıyla tanışır. Yeni harflerle okuma yazma bilip bilmediğini sorar. Paşa sonradan babasının köye yaptırdığını öğrendiği okulda Mustafa'nın Okuma yazma öğrendiğini yanında getirdiği gazeteyi okutunca sevinir. Siyasetle ilgisinin olup olmadığını anlamaya çalışır; o iş şehirlilerin işidir biz köyde kendi işimize bakarız beyim diye cevap verdiği, bunun üzerine mecliste bir çiftçi mebus olmasını istiyoruz, seni aday göstersek ne dersin diye soruyor, siz münasip görüyorsanız başım gözüm üstüne efendim deyince aradığı kişiyi bulduğunu düşünerek iki gün sonra Ankara'ya telgrafla kararını bildirir. Konya'da ilan edilen milletvekili

adayları arasında Çiftçi Milletvekili adayı Mustafa Lütfi Eken'in adı duyulunca yan-kısı büyük olur. Yeğeni Osman Eken'in bana anlattıkları ise yazılı kaynaklarda geçmiyor. Osman Eken Konya'da yerel basında tanınan, köşe yazıları ile bilinen saygın bir basın temsilcisidir. O da yazılı kaynaklarda gecen bilgilere ilave olarak Dedesi Nurullahzade Hasan Ağanın tam bir Kuvayı Milliyeci olduğunu, bu uğurda kendilerine muhalif olan Millî mücadele karşıtlarından zulüm görmesine rağmen çalışmalar yürüten bir nefer olduğunu bu yüzden Fahrettin Altay Paşanın iyi tanıdığı bir kuvvacıdır demişti. Rivayete göre diyerek belirttiğine göre Paşanın; emeğin çok, gel seni gönderelim meclise dediğini ama onun yaşlılığını bahane edip kabul etmediğini belirtti. Bunun üzerine oğlunun, Mustafa Lütfi Eken'in aday gösterildiğini söylüyor. Dağlı Hasan lakabıyla da tanınan dedesinin çok aydın bir insan olduğu, Konya'da çok çevresi geniş sevilen bir insan olduğu anlaşılıyor. Meclise seçildikten sonra tüm meclis üyelerinin

davetli olduğu bir düğünde Mustafa Lütfi ile tanışıp sohbet eden ve ona bazı sorular sorup aldığı cevaplardan, ayrıca meclisteki daha sonraki çalışmalarından çok memnun olan Atatürk; böyle bir vekil adayı bulup seçilmesine vesile olan Fahrettin Altay Paşaya teşekkür etmiştir. Bunları kendi hatıralarında da anlatan milletvekilimiz; Atatürk'e Fahrettin Paşanın, babası Nurullahzade Hasan hakkında şu diyalogu aktardığını da ilave ediyor. "Fahrettin Altay Paşa babamı tebrik edip sormuş, Hasan Ağa oğlunun mebus seçilmesinden memnun musun deyince babam da ben inkılâbı bundan kırk yıl önce yaptım, köye okul açıp çocuğumu okuttum. Bir hakkın böyle tecelli olmasını tabi gördüm demiş" Atatürk'ün bu sözleri duyunca uygulandığını belirtmiş...

Bitirirken saygıdeğer okuyucular, 1901 yılında Hayıroğlu köyünde doğan kahramanımız 13 Ocak 1993 yılında 92 yaşında aramızdan ayrılmış. Mekânı cennet, ruhu şad olsun...

GÖNLÜMLE BERABER

Sohbet etmek isteği arttı bende yine
Çaldım kapıyı ağırca, girdim gönlüme
Kararsız bir hali var; yüzü de epey solgun
Gözlerinin altı çökmüş, bakışları pek ölgün
Önünde bir bardak var; kocaman da bir
şişe

Hiç akıl sır ermiyor; gönlümdeki bu işe
Bilmem gelişimden belki memnun olmadı
Selam verdim- nedense- selamımı almadı
Dedim: "geldim yanına, neden beni görmezsin?"

Dedi: "işin olmasa zaten bana gelmezsin!"
SSDedim: "durup dururken utandırırısın beni..."

Utandırmak şöyle dursun... dedi "asmalı seni!.."

Dedim: "söyle gönül sana ne oldu?.."

Dedi: "verilen ümitlerin hepsi yok oldu..."

"Ne çıkar ki bundan" dedim, "hem şu içmeyi bırak

Karşılınmamalı hiçbir dert içerek, içerek ağlayarak!

Giden gitsin sen üzülme, olalım hep biz bize

Elbet o gidenler, bir gün gelirler dize..."

"Olmaz..." dedi, "imkânı yok... içmeden de edemem

MUSTAFA ŞAHİN ÇUMRALI

Varsın aksın şu ömür, ben onunla gidemem
Seninle olmam artık, dünyaları da versen
Ak git bildiğin gibi, günlerinle istersen
Bende iş kalmadı hiç, durmadan içeceğim
Sen uçarken anı gibi, ben çoktan göçeceğim..."

Gönül sustu, ben başladım; hem sinirli sinirli
Dedim: "az da ben konuşayım, güzelce dinle beni!.."

Devamlı toz pembe hayaller verirken bana
Söyle hangi zaman uymadım ki ben sana?..
Boş hayallerle avutarak, fikrimi saptır
Sonra kukla gibi oynat, dilediğini yaptır
Bunlarda yetmezmiş gibi, her suçu bana yükle
Söyle! Biter mi bu dertler... Senin gibi içmekle?..

HEY GÖNÜL... BANA ARI DİYEN O NEFESİN TÜKENSİN.

BEN KOVANIM KOVAN!.. O KOŞAN ARI SEN-SİN!..

DURMUŞ ALİ ÇALIK

Çumra'mız kurulduğu günden bu yana 24 dönem Belediye Başkanlığı yapılmış ve her dönemde farklı siyasi partilere mensup birbirinden değerli insanlar Çumra'mızda Başkanlık yapıp imkânlar dâhilinde hizmet vermişler ve bizleri temsil etmeye çalışmışlardır. Hepsinin Çumra'mıza yapmış olduğu güzel hizmetleri ve bırakmış olduğu kalıcı eserleri mutlaka vardır. Bugün bunların çoğunun ismini bile bilmez Çumralılar, belki de başkanlık yaptıkları Belediyede bu insanlara ait pek resim ve evrak bile kalmamıştır.

Belki de onların bir evlatları ya da akrabaları bile kalmamıştır Çumra'mızda. Çoğunun ismi bir yerlerde, bir caddede, bir parkta ya da bir levhada yazıyordur ama kimse bilmez bunların kim olduğunu ve neden isimlerinin buralara verildiğini...

Bugün Çumra'mızda bir ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal hayat yaşanıyor ve insanlar bir takım hizmetler alıp gündelik hayatlarını devam ettirebiliyorlarsa bu hizmetlerin altında birçoğunun isimlerini bile bilmediğimiz bu babayiğit, vefakâr ve cefakâr insanların emekleri, gayretleri ve hizmetleri vardır.

Siyasi görüşünü benimseriz ya da benimsemeyiz o ayrı mesele, ama bizler bu insanların hatıratlarına sahip çıkmak ve onlara saygı duymak zorundayız. Çünkü Çumra onların hizmetleri ve gayretleri sayesinde bu günlere gelmiş ve bundan sonrada böyle devam edecektir.

Biz bu insanların hatıratlarını canlandırmak ve onların rahmetle anılmalarını sağlamak amacıyla gerekli araştırmaları yapıp sağlam kaynaklardan sağlam bilgiler edinerek hayatlarını ve hizmetlerini sizlere aktarmaya çalışalım istiyoruz. İçimizden çıkan ve bizlere hizmet etme noktasında bir gayretin içinde olan bu insanların çoğu bugün hayatta bile değildir. Vefat edenlere Allah'tan rahmet ve mağfiret, hayatta olanlara da sağlık sıhhat ve afiyetler dilerim...

Bu yazı dizimiz de sizlere Çumra'mızda 1972-1977 yıllarında Belediye Başkanlığı yapmış, imkânlar dâhilinde Çumra'mıza en güzel hizmeti vermeye çalışmış, hizmetleriyle göz doldurmaktan ziyade Çumra'mızı hizmete doyurmayı amaçlamış, Çumra ve Çumralıların

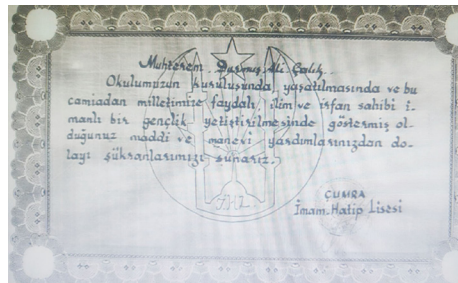
SEDAT
ULUPINARLI

menfaati için gözünü budaktan sakınmayan, atılgan, babayiğit bir Belediye Başkanımızdan bahsedip onun hayat ve hizmet hikâyelerini sizlerle paylaşmaya çalışacağım. Bu kimdir dersiniz elbette ki Çumra'mızın 7. Belediye Başkanı Durmuş Ali Çalık'tır...

Her şeyden evvel belirtmek isterim ki bu yazıyı kaleme alırken bilgisine başvurduğum Sayın Yüksel Çalık Bey'e, Orçun Çalık Bey'e, Mustafa Çalık Bey'e ve bizden bilgi ve belge yönünden yardımlarını esirgemeyen herkese teşekkürlerimi sunarım.

Herkesin hayatında iyi ya da kötü, eksik ya da fazla, artı ya da eksi bir şeyler mutlaka vardır. Hiç kimse süttten çıkmış ak kaşık değildir. Biri için iyi olan bir şey bir başkası için kötü olabiliyor. İnsanlar zaman zaman birbirlerini eleştirir ya da takdir ederler. Takdir ettikleri ya da eleştirdikleri şeyler her zaman değil ama genelde kendi siyasi, dini, sosyal ve ekonomik görüşlerini okşar ya da okşamaz, örtüşür ya da örtüşmez ise o zaman eleştirmeler ya da takdir etmeler başlar. Birini eleştirirken o insanın yaşantısına, inancına ve fikirlerine saygı duymak ve yaptığı hizmetlere bakmak gerekir. Zaten bu bir erdemdir.

Çumra'mızın 7. Belediye Başkanı merhum Durmuş Ali Çalık 01.09.1943 tarihinde ilçemize bağlı Türkmen Camili kasabasında Mustafa Çalık ve Şemsi Çalık çiftinin oğulları

olarak dünyaya geldi. İlkokulunu kendi köyü olan Türkmen Camilide okuyan Çalık Ortaokulu ve Liseyi Karaman ve Çumra'da okudu. Girmiş olduğu sınavda üstün başarı gösteren Çalık Kayseri ve Adana merkezli Yapı Enstitüleri Okulunu kazandı ve 1963 yılında da buradan mezun oldu. Aynı yıl Adana PTT Fen İşleri Müdürlüğünde görev alan Çalık bir süre sonra bu görevinden istifa ederek Almanya'ya gitti Göppingen Şehri Goethe Üniversitesini okudu. Bu sırada Almanya'da Yüksek İnşaat Kurslarına katılmış ve Avrupa'yı yakından tanıma fırsatını bulmuştur. 1969 yılında yurda geri dönen Durmuş Ali Çalık evlendi ve Çumra Ziraat Okulunun lojmanlarının yapımını üstlendi. Avrupa dönüşü köyü olan Türkmen Camilinin elektrik sıkıntısını halletmek için büyük çaba sarf etmiş ve bunu da başarmıştır. Türkmen Camili Kasabasının Kalkınma kooperatifinin de kurucusu olan Çalık aynı zamanda gazetecilik işiyle de meşgul olmaktadır.

1970'li yıllarda Çumra'ya yerleşen Çalık 1972 yılında yapılan Belediye Başkanlığı seçimlerine Cumhuriyet Halk Partisinin adayı olarak katılır ve büyük farkla Çumra Belediye Başkanlığını kazanır. Çalık halk içinde mertliği ve sözünün eri olmasıyla bilinir. Bugün Çumra olarak hizmet aldığımız birçok sahada merhum Çalık'ın emeği ve hizmeti vardır

Çalık döneminde Çumra'ya yapılan hizmetlerden kısaca bahsetmek istiyorum. İşte o hizmetlerden bazıları...

Çalık zamanın Millî Eğitim Bakanı Orhan Dengiz ile görüşmüş ve ilçemizdeki okul binası daha önceden yapılan fakat bir türlü aç-

ılışı yapılamayan Çumra İmam Hatip Lisesi'nin açılmasında ve Pratik Sanat Okulu'nun Sanat Enstitüsüne dönüştürülmesinde büyük emeği geçmiştir.

Bu hizmeti ile halkın büyük takdirini toplayan Çalık bugün halkımızın hizmet aldığı Pazaryerlerinin de temelini atmış ve kendi deyimi ile "Çumra Belediyesine aylık 80 bin lira kazandıracak bir sistem" kurmuştur.

Çumra odun-kömür satış ve tanzim büroları ilk defa Çalık döneminde açılmış ve halkımız büyük bir sıkıntıdan kurtarılmıştır.

Çumra'nın ilk ambulansı da Çalık döneminde Belediyeye alınmış ve halkın hizmetine sunulmuştur.

1977 yılında Van'da meydana gelen deprem sonrası durumları acil olan bir grup insanı getirerek ilçeye yerleştirmiş ve ihtiyaçlarının giderilmesi için gayret sarf etmiştir.

Fırıncıların ekmek fiyatlarını fahiş şekilde artırmaları ve geri çekmemeleri üzerine Başkan Çalık "Fırıncılar birazda halkı düşünsün ve ekmek fiyatlarını normal seviyeye çeksin. Aksi halde Belediye meseleye köklü bir çözüm üretecektir" diyerek fırıncıları uyarılmış ama fırıncılardan tatmin edici bir cevap alamayınca Çumra'nın ilk Belediye Halk Ekmek Fabrikasını kurmuş ve Çumralıya aylarca bölgenin en ucuz ekmeğini yedirmiştir.

Çumra Ziraat Meslek Lisesinin İnşaatı da Çalık'ın yardım ve desteğiyle kendi döneminde bitirilip eğitime açılmıştır.

Çumra'nın o dönemde mevcut olan yolları ilk defa Çalık zamanında asfalt ile kaplanmış halkın çamurdan kurtarılması planlanmıştır.

Zamanın Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Konya ve ilçelerine yapmış olduğu programlı

bir gezi esnasında Çumra'nın programa alınmadığını öğrenen Çalık Cumhurbaşkanı Sunay'ı Çumra'ya getirmeye kesin karar verir. Çünkü Çumra'nın başta su şebekesi olmak üzere birçok sorunu vardır ve bunları kendisine ileterek yardım istemek durumundadır. Karaman'a gitmekte olan Cumhurbaşkanının geçeceği Konya-Karaman karayoluna iş makinelerini gönderir ve yolu birkaç yerinden kazdırmak suretiyle yolu bozdurur. Tabi Cumhurbaşkanı Sunay Karaman'a gidebilmek için Çumra'dan geçmek zorundadır. Dolayısıyla Çumra'dan geçerken Belediye'ye buyur edilir.

Çalık'ın daha önceden ayarlamış olduğu insanlar Belediye'nin önünde toplanırlar. Çalık Cumhurbaşkanı'nı halka hitap etmesi için Belediye balkonuna davet eder ama kendisi Cumhurbaşkanından önce bir takdim konuşması yapar. Konuşmasında Cumhurbaşkanının samimiyetine ve iyi niyetine dayanarak onun haberi olmadan ve danışmadan Sayın Cumhurbaşkanının içeride kendisine Çumra su şebekesi ve Çumra-Konya karayolunun inşaat çalışmalarının başlatılacağına dair müjde verdiğini söyler. Cumhurbaşkanı Sunay'da programında hiç olmamasına rağmen Başkan Çalık'ın halkın huzurunda kendisinin adına vermiş olduğu sözü onu kırmayarak tekrar eder ve gerekenin yapılması için talimatını verir ve Çumra ilk kez su şebekesine kavuşur.

1973 Yılında Çalık tarafından yürütülen çalışmalar neticesinde Çumra'yı ve Çumra'nın ürünlerini tanıtmak amacıyla "Çumra Kavun Bayramı" ilan edilmiş ve Çumra'nın tanıtılmasına katkı sağlayan bu uygulama yıllarca devam etmiştir.

Kendisinden önceki dönemlerde temeli atılan Çumra Şehir Stadı Çalık döneminde tamamlanarak hizmete açılmış ve Çumra Şehir Stadına kavuşmuştur.

Çalık döneminde temeli atılan ve içinde Belediye binası, 1300 kişilik sinema salonu olan kapalı çarşı binası da yine kendisinin Milletvekili olduğu dönemde bitirilmiştir.

Durmuş Ali Çalık' diğer Belediye Başkanlarımız gibi Belediye'nin mevcut imkânlarını ve elindeki siyasi gücünü yani iktidarın gücünü kullanarak verdi bu hizmetleri. Elinde siyasi iktidarın gücü ve imkânları olmasa idi beklide bu kadar hizmete imza atamayacaktı. İktidar gücü bir Belediye yönetimi için her zaman önemlidir.

Çalık 1977 yılında yapılan Belediye Başkanlığı seçimlerinde Belediye Başkanlığı'nı yeniden kazandı. D. Ali Çalık aynı yıl yapılan Milletvekili seçimlerinde Belediye Başkanlığı'nda istifa ederek CHP'den aday olur ve 34 yaşında TBMM'nin en genç Milletvekili olur. Durmuş Ali Çalık Milletvekili olduğu dönemde de aktif bir politika izlemiş, Çumra'nın ve Çumralının dertleriyle her zaman ilgilenmiştir. Mecliste aktif olarak siyaset yaptığı dönemde çalışmalarından hoşlanan Süleyman Demirel'in "beş tane bakanım olacağına Durmuş Ali Çalık gibi iki adamım olsa yeterdi" dediği anlatılır.

Orçun Güney ve Devrim adında iki çocuğu olan Durmuş Ali Çalık 16.09.1979 tarihinde Konya Cihanbeyli yakınlarında geçirdiği elim bir trafik kazasında hayatını kaybetmiştir. Kabri Çumra mezarlığındadır. Allah rahmet eylesin...

KEDİM VE KUŞLAR

Istanbul'dan köye taşınalı 15 sene oldu. Bahar ve yaz aylarında Dinlendik'teki evimize gidiyoruz. Mayıs ayında göçü düzülüyor yavaş yavaş köydeki evimize yerleşiyoruz. Aralık ayında havalar soğuyunca ya kadar kalıyoruz. Ara sıra işimiz düştükçe Konya'ya gidip bir iki gün kalıyoruz. Bazen çocukları özlemeye başladık mı soluğu Konya'da alıyoruz. Anlayacağınız bir ayağımız köyde bir ayağımız Konya'da.

Bu sene mart ayı çok soğuk ve yağışlı geçti. Bunun için ağaçların budamasını bile yapamadık. Nisan ve Mayıs ayları da çok yağışlı geçti. Fırsat buldukça çok sık dökten ağaçların çaçlalarını seyretmeye çalıştık. Daha yarım saat geçmeden yağmura tutulup içeriye kaçtık. Yine de pek seyreltik sayılmaz. Üst dallar olduğu gibi kaldı.

On beş senedir bizimle birlikte yaşayan bir gediklimiz var: Kedimiz Gülizar. Çok akıllı ve tatlı bir hayvan. Yazları bizim yanımızda yer içer, ilgi görür, biz Konya'ya taşındığımız zaman başının çaresine bakmak zorunda kalır.

Gülizar geleli bizim evin ve bahçenin fareleri birer deliğe sindiler. Başını gösterenlerin vay haline. Fırsatı hiç kaçırmaz ve hemen ensesinden yakalar. Bazen yakaladığı serçe ve fareyi getirir bizim önümüze koyar ve "miyav miyav" der. Sanki "benim ikramımı da budur, buyurun yemeğe" der.

Kedimiz normalde sokak kedisi. Ama

ANUŞ GÖKCE

hiç sokak kedisi gibi yabani değil. Çok cana yakın bir hayvan. Arabamızı uzaktan gördüğü zaman koşa koşa gelir, "miyav miyav" diyerek bacaklarımıza sürtünür. O kadar ilgi bekliyor ki gelir gelmez ön ayakları üzerinde yükselerek oynamaya başlıyor.

İlk işimiz Gülizar'ın karnını doyurmak oluyor. En çok sevdiği yemek yoğurlu ekmek. Bir tek onu gönüllü yiyor, çorba suyunu ekmek doğradığımız zaman hanımefendi beğenmiyor, burun kıvrıyor. Tereyağında ekmek ufağı kavurup veriyoruz, dönüp yüzüne bile bakmıyor.

Hayvanlardan öğreneceğimiz çok şeyler var. Kedimiz çok doğurup yavruları heder etmiyor. Bakabileceği kadar yavruluyor. İlk yavruları çok alımlı, güzeldiler. Yavruları hep erkek oldu. Onları birkaç ay emziriyor, sonra fare ve serçe tutup getiriyor. Yavrularını yerken, o seyrediyor. Büyüttükten sonra evden uzaklaştırıyor. Uzaklaştırmadan önce onlar ile oynayarak eğitiyor, genlerinden gelen avlanma tekniklerini yavrularına bir bir öğretiyor.

Üç dört senedir beyaz güvercinlerimiz de evimizi şenlendiriyor. Önce Çaybaşı Mahal-

lesi muhtarı Mehmet Ali beyden bir çift bez yaz güvercin almıştık. Bunlar süratle çoğaldılar. 30 kadar oldular. Biz bunlara nasıl yem yetiştireceğiz diye düşünürken kışın on sekiz tanesini kaybettik. Kedi mi yedi başkaları mı aşırdı bilmiyorum. Suç bizim Gülizar'ın üstüne kaldı. Zavallı hayvan cevap veremediği için her şeyi kabulleniyor. Bir kaç defa güvercin yavruları kedimizin kismeti oldu. Gülizar, bizim dalgınlığımızdan istifade ederek kümese girmiş ve yakalamış. Kediye kovaladık ve yavruyu ağzından aldık. Hayvanların kursağını deldiği için yaşama şansı olmadı. Yavruların yarasını tımar ettik ama onmadı, öldüler. Sonra kediyi verdik.

Bu gün günlerden pazartesi. Dışarıda çapa yapmaktan yorulunca kümesin yanındaki oturlara oturarak kuşları biraz uçurayım dedim. Kümesin kapısını açtım ve geri çekildim. Hepsisi birer birer, tıptış tıptış adımlarla gerdanlarını kıra kıra dışarı çıktılar. Onların gezinmelerini seyretmek insana huzur veriyor, dinlendiriyor, gamı kasaveti alıp götürüyor.

Bizim Gülizar yanı başıma geldi oturdu. O kadar akıllı bir hayvan ki güvercinlerin her hareketini kontrol etmeye başladı. Ben "Hayır Gülizar, onlar da bu evin adamı. Onlara saldırmak yok. Ne sen beni incit ne de ben seni" diyorum. Hayvan sanki dediğimi anlamış gibi yanımda yatıp yuvarlanıyor.

Güvercinlerin kanat şakırtılarına bayılıyor. Hususî uçurmak için el çırparak onları haydalyorum. Bahçenin etrafında bir tur attıktan sonra gelip çatıya konuyorlar.

Onları kümese katmakta epey zorlanıyorum. Yere inenler kümesin etrafındaki yeşilliklerde besleniyorlar, ot tohumu ve küçük küçük çakılları yutuyorlar.

Bu gün güvercinleri zor içeri kattım. "Kümes kümes" diyerek bir kısmını içeriye girdirdim, bir kısmını katamadım, onlar çatıya uçtular. Ben de içeri girenlerin kapısını kapattım ve diğerlerinin aşağıya inmesini bekledim. Her inen için kapıyı açtım ve tekrar kapadım. Saymak için içeri girdiğim de gördüm ki erkek güvercinlerden biri yuvadan yeni uçan bir yavruyu köşeye sıkıştırmış, habire didikliyor. "Kışt" dedim aldırmadı. Hafifçe arkasından vurunca bırakıp gitti. Ben de kapıyı kapattım, içeri girdim.

Bu gün akşamüzeri Gülizar bizi çok üzdü. Herhalde kedilerle kavga etmiş olacak ki gözünün biri zarar görmüş. Anlayacağınız bir gözü kaymış, kör olmuş. Açılması için dua ediyoruz. Yarın veterinere götürmeyi düşünüyoruz. Yavruları da var. Öyle içim acıdı ki. O kadar acıya nasıl dayanacak bilemiyorum. Daha önce de yavruları için kavga etmiş, yanağından darbe almıştı. Merhem sürerek yarasını tımar etmiştik. Bu defa yarısı merhemle filan geçecek gibi değil. Allah şifa verir inşallah.

Bir günü de böylece bitirdik. Akşam vakti kayınvalidemlere çocuk sevmeye gittik. Eşimin küçüğü Nasif'in birbirinden güzel beş tane torunu var. Onlar evin neşesi. Birriyle oynadık mı ötekiler de aynı şeyi istiyor. Allah yollarını açık eylesin.

GÜZİDEM

Hasret iklimimde hasbî niyâzım
Böylece tutuştu gönül pervazım
Yıllarca beklemek Mevlâ'ya nazım
Geçerse kavuşmak vardır Güzîdem

Havsalam içinde nice korkular
Gem tutmuyor aklımda hiçbir yular
Uykular içinde rüya muştular
Ruhumla buluşmak vardır Güzîdem

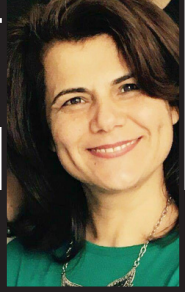
Leylî gönlümü ne zaman sorarsan
Bir fincan kahvede beni umarsan
Çılgın bir sükût böyle aşıkarsan
Gönülden konuşmak vardır Güzîdem

OSMAN BALTACI

Saçımdan aklar senin mahlasın
Her cihanda bana refik olasın
İnsan yıksa da hak yıkmaz vefasın
Bir ömür tutuşmak vardır Güzîdem
Osman Baltacı 03.04.2021

ÇUMRA'DA BİR KURBAN BAYRAMI GÜNÜ "Babamın Kırmızı Lastik Pompası"

**ELİFE YILMAZ
MISRAL**

Bir Kurban Bayramı haftasında gelin bir kırk yıl öncesine gidelim, babamın kahraman kırmızı lastik pompasını da anarak! 8- 10 yaşlarındayım. Çumra'nın hangi mahallesi olduğunun da bir önemi yok... Neredeyse aynı tatlı telaşları yaşıyordu bütün Çumralı o yıllarda...

Henüz dana kesmek moda olmamıştı, hatta dana etinin tadını da bilmiyorduk! Mal pazarlarından, köylerden alınan yada kuzuyken alınarak evde beslenen koyunlar kurban edilirdi. Kuzulara bakmak görevi de evin yaşlısının yada çocuklarının vazifesiydi. İkindileri yaylıma çıkarırdık biz de, Sodur kumu dökülmüş tozlu yollarımızın kıyısında ve mevsime göre kokulu iğde ağaçlarının altında... Şimdiki kadar ünsiyet de kurmazdık sanki hayvanlarla; kendi ellerimizle beslediğimiz koyunları yemek fikriyse o günlerde garip de gelmezdi. Üzülüyorsak da hatırlamıyorum!

Kurbanlıklar hazır, evler kaldırılmış (temizlenmiş), halılar çırpılmış, hayat duvarları da kireçlenip, aşıları yapılmış ise artık küçük telaşlara gelmiştir sıra.

Mesela, kalın gazete kağıtlarına sarılmış özel kurbanlık bıçaklar yerlerinden indirilir, bilemeye götürüldükten sonra göz önüne koyulur, bayram namazından sonra, kesenin hafif eli ve koyunun boynuyla yüzleşeceği ana kadar beklerdi, bütçeye göre alınmış, şekerler ve lokum, bisküvi ile birlikte...

O yıllarda Kurban Bayramlarında sabahları bizlerde hafif atıştırılır, kahvaltı yapılmazdı. O zamanki tabirle; sabah ekmeği yenmezdi, anlamlı bir sebepten dolayı.

Babamın namazdan gelmesiyle kalabalık ailemde bir telaş, hareketlenme ve annemin, babamın komutları başlardı. Komutlar en küçük olduğum için en son ben de son bulurdu. O anları hiç sevmezdim, şimdi tebessümle ansam da...

Harmanın durumuna göre 3 kadar hayvan kesilirdi bizde; anam, babam ve ebem adına. Eğer evde nişanlı ablam varsa bu

sayının dörde çıktığını da hatırlıyorum. Bunların hepsinin iş olduğunu söylemeden de geçemeyeceğim. Daha çok anacım için...

Ellerimizle besleyip, iğde ağaçlarının kokusunun altında yaydığımız koyunlara önce tuz yalattılır, su içirilir ve hafif kazılmış bir çukuru da babam kazınca telaş artardı.

İtinayla yatırılan kurbanın 3 ayağı bağlanır bir ayağı serbest bırakılırdı. Bir kaçımız tutar, özellikle kesen kişinin eli olması gerekirdi. Besmele ve duayla vurulan ilk bıçak darbesi! Ve art arda gelen ritüeller...

Bu arada zilimiz çalmaya başlardı. Kimi babamı kurbanlarını kestirmek için çağırır, elinde bıçağıyla her yıl belli komşuların kurbanlarını keserdi, vekaletlerini alarak.

Diğer yandan kurbanın derilerini şişirmek için kullanılacak olan "babamın kırmızı lastik pompasını" istemeye gelirdi mahalle ahalisi.

Evet, o günlerde bence babamdan daha kahramandı o kırmızı pompa. Neredeyse bütün mahalleyi cengaver edasıyla gezer, büyük kolaylık sağlardı kurban sahiplerine. Fakat "kahraman kırmızı pompa" desem de kimse onun tahta başını okşamaz, bir ikramda da bulunmaz, en fazla bizlere sağ olun denirdi ki o yıllarda mahallemizde henüz 'teşekkür ederim' kelimesi herkes tarafından kullanılmıyordu.

Sağ arka ayağa atılan çentik kırmızı pompanın vazifesini yapmasıyla şişirilen kurbanlık. Yine biz küçüklere ayakları tutma vazifesi. Pratik, hünerli, alışmış eller deriyi naif hareketlerle etlerinden ayırırken, Türk Hava Kurumuna verilecek derilere zarar vermemeye özen gösterilirdi.

Bu arada evin eli tez bir ahalisi, mavi

tulumbanın önünde ekmek sacını ters çevirmiş, güvercinlik süpürgesiyle kara isini yıkamakta. Çünkü az sonra kakaç yapılacak, Yörükler kurban bayramında kakaç yerler...

Deriler bir evreye kadar yüzüldükten sonra; babam garaj çatısının sağlam bir yerine bir tahta uzatır ve ip bağlardı. Son hassas işçiliğin yapılacağı evreye geliniyordu. Kocaman bir sini ve sular hazır da edilmiş olurdu bir kıyıda da...

Hopp! Koyun ipe asılır, deri ayrılır, baş kesilir ve karın yarılmaya başlanır. Evvel ciğer çıkarılır, hastalık olup olmadığı kontrol edildikten sonra yıkanıp bir kıyıya asılırken, en özen isteyen kısma gelinirdi. Bağırsaklar ve işkembe siniye alınır, son rötüşler yapılırken; anam ortadan kaybolurdu...

Sabah ekmeğini yemeyen bizlerin sabırsızlıkla beklediği ana yaklaşılmıştır. Duvara 20'lik çiviye asılmış, henüz sıcaklığını koruyan kurbanın kırmızı etlerinden alınarak, eski bir senitin üzerinde ve büyükle rin, bilir kişilerin gözetiminde ince uzun şekilde doğranmaya başlanır. Sağ böbrek kesen kişinin yemesi için bir kıyıya ayrılırken; ters çevrili saç, kesmik ateşinin korun da etrafa sıcaklığı ve kızılığını yaymaya başlardı. Tam da burada bıçak arası doğranmış kuyruk yağları kızgın saçla birleşince bacadan yayılmaya başlayan kokuyla; et bayramı, iş bayramı rayihası da yayılmış olurdu mahalleye.

Ayrıca pişen et kokusu ilk hangi evden geliyorsa; oda gıyaben mahallenin en 'eli tezi' unvanını da almış oluyordu.

Evet! Eriyen kuyruk yağları sacın kıyısına alınıp uzun doğram etler kara sac la buluştuğunda; taze sulanmış yufkalar mendilin üstünde; çanaklarda ayanlar ve kesilmiş soğanlar bekliyor olurdu. Üstüne yufka serilmiş çiçekli tabaklara alınınca kakaçlar; tam o arada bir yarış başlardı sanki... Ailecek bir bayramı da yaşıyor olmanın hazzıyla lokmalar damakla buluşurken...

Bu arada zilimiz çalmaya devam eder; bacalardan kokular yayılırken, Namı değer

Tıkırın çocukları ve torunları da paylarını almak için sokaklarda dolaşiyor olurlardı...

O yıllarda henüz buzluk kavramı yoktu. Paylardan arta kalan kısımlar kavurma yapıp saklanırdı ancak. Bizde durum biraz farklıydı. Bütün bayram boyunca gelen misafirlere kakaç yapılır, kemikler saklanmadığı için haşlanırdı. Kelle paçalar ancak ateşinde ütülür, seveni afiyetle yerdi. İşkembeler de atılırdı. Sabahları ne yediğimizi de şimdi anlatacağım...

Kakaçlar pişirildikten sonra kalan yağın üstüne yufkalar atılır ve kızartılırdı. Bunu yine yufkaya sarar yedik sabah ekmeğinde özellikle. Velhasıl et bayramında et yemekten bir hoş olur, güle oynaya ailemizle akrabalarımızla güzel bir bayram geçirilirdi, yine içile!

Yalnız hoş olmayan bir durum vardı bu bayramda. Şeker toplamak için çıktığımızda; etle uğraşan yetişkinlerin o ellerini öptürme sevdaları, uzun süre et kokusuna karşı tiksinti yaratacaktı bende ve arkadaşlarımda! 'Alacağımız iki şeker, et kokan elinizi öptürmeden de verebilirdiniz' diyerek tebessümle yazıyor isem de 8-10 yaşında hiç de hoş karşılamadığımız bir durumdu...

Eski bayramlar güzeldi, eğer eşi dostu ziyaret ediyorsak hâlâ güzel. Neyse ki zorla elini öptüren büyükler de yok artık. Dolayısıyla yan yana olamasak da gönül gönüle güzel bir bayram geçirelim. Hepinizin Kurban Bayramını kutluyorum...

ORGANİK/EKOLOJİK/KORUYUCU TARIM'A GİRİŞ

**SERVET
ŞAHİN**

Enerji-Çevre ve Tarım uzmanı

Enerji sadece bildiğimiz yakıtların yanmasından oluşan bir iş değil; İnsanlar ve hayvanlar için enerji kaynağı da bildiğimiz gıda maddeleri. Gıda maddelerinin kaynağı da toprak/deniz ve bunların üzerinde/içinde yetişen/üreyen/üretilen ürünler. Yani, motorlu taşıtlar için benzin ne ise insanlar için de yakıt anlamında gıda maddeleri var.

Son yüz yılda yerkürede çıkarılan sa-vaşların hemen hepsi enerji kaynakları ve bunların nakil hatları üzerindeki anlaşmazlıkların çözülememesinden kaynaklanmış.

İki yıl evvel yaşadığımız küresel salgın ve son bir yıl içerisinde vukubulmuş Rusya-Ukrayna Savaşı, fosil yakıtlar ve gıda maddelerinin hayati derecedeki önemlerini gözler önüne sermiştir.

Fosil yakıtlar nasıl bir silah olarak kullanılabilirler ise, aynı şekilde temel gıda maddeleri de silah olarak kullanılabilirler.

Sanayimizde ve fiziki aydınlanmamızda gerek duyduğumuz enerji bir yana, insanlarımızın sağlıklı gıdalarla beslenebilmelerini sağlamak daha da bir önem arz etmektedir.

Sağlıklı gıda, nesillerimizin bekasıyla direkt ilişkilidir. Topraktaki, Sudaki ve Havadaki ulaşılan kirlilik seviyesi, sağlıklı gıda üretiminin önündeki en büyük engeldir.

Küresel ısınmanın beraberinde getirdiği iklim bozuklukları ve kuraklık, evvelinde, toprak ve sularımızda birikmiş had safhadaki kirlilik, sağlıklı ürünler yetiştirmemizi hemen hemen imkansız hale getirmektedir. Bu bağlamda kurtuluş çaresi gibi yutturulmaya çalışılan 'Topraksız tarım' kesinlikle bize sahte bir huzur duygusu vermemeli. Topraksız tarım'da üretilen ürün sayısı bir elin parmakları kadar azdır ve ürünlerinin kaliteleri de tartışma konusudur.

Toprak da Su da hava da, Allahın bize emanet ettiği en değerli hediyelerdir; Bunlara saygı, nihayetinde Yüce Ya-

radan'a da bir saygı ve şükürdür.

Sağlıklı gıda üretiminin olmazsa olmazı, Toprağı, suyu ve havayı, Tanrı'nın bize emanet bıraktığı andaki kalitesine ulaştırmaya çalışmaktır. Bu ameliye, bir kaç yılda gerçekleştirilebilecek bir iş değildir. Elli yıllık yoğun bir kirlenmenin izlerini tamamen silebilmemiz için en az bir o kadar yıl, en azından hiç kirlenmeden topraklarımızı işlememiz gerekmektedir.

Üç tip tarımsal faaliyet vardır:

- 1- Alışageldik, bildik tarımsal faaliyet(konvansiyonel tarım)
- 2- Organik/Ekolojik Tarım.
- 3- Muhafazakâr Tarım (Rejeneratif, Konservatif, Koruyucu, Pulluksuz, CA(conservation agriculture))

Birinci tip tarım, şu anda yüzde seksen doksan oranında, dünya çiftçilerinin izledikleri geleneksel hale gelmiş tarım ki, her türlü kimyasal ilaç ve gübreler serbest. Kaliteden çok bol ürün almaya odaklanmış tarım türü. Toprağın, havanın ve suyun kirlenmesine ve küresel ısınmaya katkı veren tarımsal faaliyetler olarak anabiliriz.

İkinci tip tarım olan Organik tarım, kimyasal ilaç ve gübreleri yasaklayarak ilk üç yılın sonunda organik tarım sertifikası verebilen bir tarımsal faaliyet. Ancak, elli yılın birikmiş kirliliği, üç yılda sıfırlanabilir mi sorusunu sorsak, cevabını veremezler. Yürürlükte olan Organik Tarım şartlarında, küresel ısınmaya her hangi bir atıf yoktur; Organik tarım, 'Karbon yükü'nü görmez; Aynı şekilde, biyolojik çeşitlilik, haşere bil-diklerimize bırakılacak koruyucu alanlar

üzerinde her hangi bir tasarrufu olmaz; Bu yüzdendir ki, batılı ülkeler, organik tarımı daha geniş bir perspektif üzerinden ele almak amacıyla, organik tarım yerine 'Ekolojik Tarım' kavramını geliştirmiştir. Bu tarım tipi daha mükemmel olmuş olsa da, küresel ısınma üzerinde verebileceği katkı sınırlıdır.

Üçüncü tip ve çağdaş 'Koruyucu Tarım' da, küresel ısınma ve toprak kalitesi üzerinde manifestosunu yerleştirmiş olsa da, şu andaki en ileri seviyede ve en kârlı tarım yöntemi olsa da, ekolojik şartlara tam olarak olumlu katkı verse de, organiklik ayağı eksiktir. Ancak, bu eksikliğe rağmen, en kaliteli, en lezzetli ve en ucuz ürünler bu tür tarımsal faaliyetlerde elde edilmektedir. Çiftçilerimizi zengin etme potansiyeli de bu tip tarımda mümkündür.

Koruyucu Tarım'da pulluk kullanılmadığı için, toprak içinde işlenmiş karbonun, pullukla yeryüzüne çıkarılıp, atmosferdeki oksijen ve azotla yeniden birleşip sera gazlarının önüne geçme imkanı vardır. Bu da, toprak içindeki mikroorganizmaların aç kalmamalarına ve kurdukları uygarlık kolonilerinin bozulmamasına neden olur. Toprak üretkenliği de ancak bu şekilde mümkündür.

Koruyucu Tarım'da, isminin ne olacağına dair henüz bir mutabakat sağlanamamıştır. Uluslararası literatürde kısaca 'CA' olarak zikredilmektedir.

Koruyucu Tarım'ın iki ana unsuru vardır:

1- Pulluksuz tarım

2- Tarlalar asla boş kalmayacak; Ekimler arasındaki zaman diliminde, 'Ara örtü bitkileri' (Fiğ, yağlı turp, bakla, yonca türleri, kanola, hardal..) ekilecek tarım arazilerine. Ara örtü bitkilerinden amaç,

a)- Toprağın rüzgar ve su erozyonuna karşı korunması,

b)- Ara örtü bitkilerinin havadan saf azot bağlamaları, toprakta serbest olarak bulunan fosforun, bitkilerimizin kullanabilecekleri kıvama getirmeleri,

c)- Güneşin enerjisini ve kışın karıyla baharın yağmurlarını dalları altında depo etmeleri.

d)- Topraktaki mikro organizmaların birincil gıdaları, organik malzemeyi oluşturmaları, toprağı yaşanılır halde tutmaları,

e)- Ekim alanları içerisinde bulunan yabancı otları havasız ve ışsız bırakarak yok etmeleri,

f)- Haşere olarak gördüğümüz bir çok canlıya ev sahipliği yaparak, asıl ürünlerimizi rahat bırakmalarını sağlarlar.

...

Dünyadaki Koruyucu Tarım uygulamalarında, henüz, gübre kullanımı üzerinde tam olarak bir konsensüs sağlanmamıştır. Hoş, tam olarak bir örgütlenmeden de bahsedemiyoruz maalesef.

Benim gibi tarım yapan çok az insan da, kimyasal gübre ve ilaç kullanmaktadır.

Sonuçta;

Pulluk yasak, kimyasal ilaç ve gübre yasak, toprak asla boş kalmayacak. Ara örtü bitkileri şart ve ara örtü bitkileri, azot ve fosfor işlediklerinden, onları, 'yeşil gübre' olarak hem bitkilerimizin gübrenmelerini hem de toprak içi canlıların ihtiyacı olan organik maddeleri, ara örtü bitkilerinin gövde-yaprak ve meyvelerinden sağlamak.

Yani, hem organik, hem ekolojik hem koruyucu hem aslına rücu etme... Sulama ve ağır toprak işleme ile gübre ve ilaç masraflarından ve işçilikten büyük tasarruflar etme söz konusu ki zenginlik de bu noktalarda yatıyor.

Ürünlerimiz nasıl olacaklar?

İlk yaratıldıkları gibi, orjinal tad ve lezzetlerinde, içlerinde ya da üzerlerinde en ufak bir kirlilik kalıntısı olmaksızın, kan yapan can veren gıdalar...

Bu gıdaları üretmek, hemcinslerine sunmak ibadet hükmündedir; Tanrıya şükür ve teşekkürdür; Tanrının emanetlerine sahip çıkmak, nankör olmamaktır.

Yapmakta olduğum böyle bir tarım türüne de isim aramakla meşgulüm. Önerilerinizi beklerim.

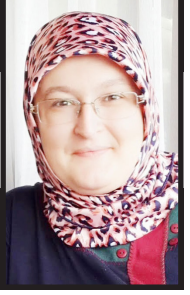
Sağlıcakla kalın; Allaha emanet olarsınız.

GEÇMİŞ ZAMAN OLDU Kİ

Düşünüyorum da şu soru aklıma takılıyor: Zaman mıydı bayramları değiştiren, yoksa bayramlar mıydı zamanla değişen?

Çocuktuk... Dünyamız, yaşadığımız kadar-
dı. Yaşadığımız an kadar bayram sığdırmıştık
belleğimize... Bizim için bayram, arefe gün-
leri memlekete gitmekle başlardı. Memleke-
te gitmek çifte bayramdı benim için. Kalbim,
pürtelâş içinde olur, yerimde duramazdım.
Küçücük dünyama kocaman bayramlar sığar-
dı. Arefe günü otobüsle başlayan, o iki saatlik
yol bitmek bitmezdi. Zamansa, bana düşman
bir asır gibi gelirdi. Nihayet memlekete baba-
annemlere varınca, cümbüş başlardı. Gelinler,
babalar, anneler, çoluk çocukla hep beraber
kutlanırdı bayramlar. Kalabalıktık, coşkuluy-
duk... Çok sesli bir koro gibiydik. Gece uyuma-
dan önce kına sırası beklemek, sabırla kınalan-
mın yakılmasını izlemek çok heyecan vericiydi.
Evin gelinlerinden birisi; özenle kınalarımızı
yakar, kına bezlerini itinayla ellerimize geçirip
bağlardı. Bütün gece rüyamda, ellerime yakı-
lan kınaların tutmadığı kâbuslarıyla uyanır,
kınaların tutması için dua ederdim. Kim bilir
ne çok kız çocuğu bu kâbuslarla bayram sa-
bahlarını bekledi ve halen bekliyor... Bayram
sabahı erkenden uyanır, büyük bir heyecanla
banyoya koşturup, kına bezlerini bir çırpıda
ellerimden çıkarırdım. İşte! Orada! Kıpkırmızı
kınalarımı ellerimde görünce içim ferahlardı.
Onları koklardım...

Ardından giyinme serenomisi başlardı.
Büyük bir ciddiyetle bayramlıklarımızı giyinir,
sanki dünyanın en güzel bayramlığına sahip
çocuğu edasıyla orada burada salınırdık. De-
demın bayram namazından gelişini heyecanla
ve sabırsızlıkla beklerdik. Çünkü dedem; eli boş
gelmez, bize balonlar ve en sevdiğimiz şekerli
sakızlardan getirirdi. Herkes karışık olan balon-
ların içinde, uzun olan balonlardan kapmaya
çalışırdı. Çünkü onların düdüğü vardı ve şiştik-
ten sonra öterlerdi. Zamanla dedem bize balon
almayı bırakmıştı. "Dede hani balon? Sakızlar
nerde?" sorumuza "Baloncı ölmüş, sakızcı
kaçmış" diye cevap vererek bizi kızdırmaya
başlamıştı. Belki de büyüdüğümüzün farkına
varmamızı istiyordu.

FATMA GÜLER
TOSUN

Bir bayram sabahı, dedem hiç de alışık ol-
madığımız bir şey yaptı. Bize balon getirmek
yerine, hepimizin eline yadığırdığımız harçlık-
lar verdi. Dedem zengin bir adamdı ama bize
garipseyeceğimiz kadar az miktarda harçlık
vermişti. Hepimiz tuhaf tuhaf onun yüzüne
bakmıştık. Bu, ondan aldığımız ilk ve son bay-
ram harçlığıydı. Elli bin Türk lirası. Paranın bol
sıfırlı olduğu zamanlardı. Dedemin neden bu
kadar harçlık verdiğine bir anlam verememiş
ve yadırgamıştık. Dedemin verdiği o parayı
halen saklıyorum. Üzerine tarihini not düşmü-
şüm: 31/Nisan/1995/Salı.

Dedem şu an yaşamıyor. Fakat parasını ha-
tura olarak saklıyorum. Paraya ihtiyacım olduğu
zamanlarda pek çok kez elim o paraya gitse de
benim için çok anlamlı olduğuna karar vererek
harcamadım onu. Sonradan anladım ki, dedem
aslında bize bir hayat dersi vermek istemişti.
Az ama gönülden verilen her şeyin, çok olan-
dan daha değerli ve kıymetli olduğunu anlat-
mak istemişti. Hatıra parası amacına ulaştı. En
azından benim açımdan, anlamını ve değerini
hâlâ koruyor. Hâlâ çok anlamlı, hâlâ çok kıy-
metli...

Yine bayramlar geliyor geçiyor. Fakat za-
manla bayramlardaki harçlık ya da balon te-
laşının yerini; temizlik telaşı, tatlı yapma telaşı
ve mezarlık ziyaretleri gibi telaşlara bıraktı. Kı-
sacası, bayram telaşları ve çocuksu duyguların-
mızın bayrağını kendi çocuklanımıza devrettik.
Hayat zordu, imkânsızlıklar vardı. Her şeye
rağmen İbrahim Sadri'nin de dediği gibi: "Val-
lahi hayat zor ve fakat çok matraktı... Biz sıkı
çocuklardık."

Biz sıkı çocuklardık...

EDİTÖRDEN...

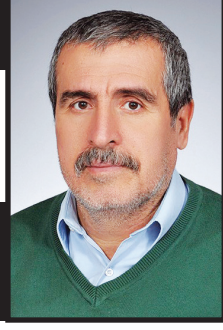
Bismillahirrahmanirrahim. Yeni bir cilt ve yeni bir sayıya merhaba diyoruz. Aradan iki yıl geçmiş olmasına rağmen ilk günün heyecanı ile yine karşınızdayız. Bu heyecan kalbimizde yer ettiği sürece bu ilavemiz sizlerle buluşmaya devam edecek Allah nasip ederse...

İlk gün bu işe soyunduğumuz zaman endişeli idik. Acaba bu işi yürütebilir miyiz diye kafamızda deli sorular dolanıyordu. Çünkü Çumralı olmayan veya Çumra ile ünsiyeti bulunmayan kimseye sayfalarımızda yer vermemeye karar vermiştik. Bu kararımızın arkasında 24 sayı boyunca durduk. Şimdi daha rahatız. Çünkü biz yani Çumralılar bir dergi çıkarabilecek bilgi birikimine ve yeterli sayıda ve hatta daha fazlası ile kalem erbabına sahibiz. Bundan sonra Çumra dışından ama Çumra'yı yazmak isteyenlere sayfalarımızı açabiliriz.

Geçen yıl ilk yaş günümüzü siz hemşerilerimizle Çumra'da kutlamıştık. Bu kutlama etkinliğimize ilk olmasına rağmen sizler bir hayli ilgi göstermişsiniz. Çumralı sanatçılarımız da sesleri ve gönülleri ile bizim yanımızda olduklarını göstermiş bizleri ziyadesi ile mutlu et-

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

mişlerdi.

Bu destek bizi ikinci yaş günümüzü kutlama konusunda cesaretlendirdi. Nasip olursa 7 Temmuz Cuma akşamı Çumra Belediyesi Çatalhüyük Kültür Merkezinde bu kutlamamızı gerçekleştireceğiz. Şairlerimiz ve Çumralı ses sanatçılarımız yine bizimle olacaklar. Siz sevgili hemşerilerimizi bu etkinliğe bekliyoruz.

Biz üzerimize düşeni yaptığımıza inanıyoruz. Çumra için düşünüp Çumra için üretmeye devam ediyoruz ve edeceğiz de. Sizin yanımızda olduğunuzu bilmek bize ayrı bir güç veriyor. Bu desteği bizlerden esirgememenizi istiyorum.

Bu arada Çumra Belediye Başkanı Sayın Recep Candan 12 sayıdan oluşan ikinci cildimizin bir araya toplanıp kitap haline getirilmesi işini üstlendi. İkinci cildimiz hazır ve sizlerin kendisine ulaşmanızı bekliyor. Hayırlı olsun diyor iyi okumalar diliyorum.

BU DÜNYA BİR DEĞİRMENDİR

Bu dünya bir değirmendir,
Hangi taşı un etmedi,
Acı tatlı geçen günün,
Hangisini dün etmedi.

Zaman bir su gibi akar,
Bazen yapar bazen yıkar,
Bazen azap olur yakar,
Ne yaktı da köz etmedi.

Çile ruhta açan bir gül,
Olmaz çile çekmeyen kul,
Hayat bir ders veren okul,
Anlayanı yoz etmedi.

Kendi döner dönmez başı,
Belli olmaz yazı kışı,
İşte bu Dünya'nın işi,

**TAYYİP
SAĞ**

Ne baharlar güz etmedi.

Kendisini halt sananlar,
Bol keseden savuranlar,
Harama el uzatanlar,
Hak sözünden haz etmedi.

Tayyip der ki dünya fani,
Bir gün ecel gelir ani,
Değirmenci yazar seni,
Hesabını vaz etmedi.
19.04.2023

